

Sygn. akt III AUa 1365/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: p.o. prot. sąd. Joanna Kozak	

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2017 r. w Lublinie

sprawy R. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 17 października 2016 r. sygn. akt VIII U 2157/16

oddala apelację.

Jacek Chaciński Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Małgorzata Rokicka - Radoniewicz

III AUa 1365/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 30 października 2016 roku odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury R. I.. W uzasadnieniu wskazał, że podział środków zgromadzonych w II filarze z tytułu rozwodu nie przysługuje w przypadku, gdy wniosek o podział wpłynie w dniu lub po dniu wydania decyzji o ustaleniu emerytury częściowej. Decyzja ustalająca emeryturę częściową zamyka subkonto, na którym były zapisane środki przeniesione z otwartego funduszu emerytalnego. Decyzję o przyznaniu emerytury częściowej wydano w dniu 14 września 2015 roku natomiast wniosek o podział środków został złożony w dniu 2 października 2015 roku.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł R. I. wnosząc o jej zmianę. Podniósł, że wniosek o podział środków zgromadzonych w II filarze złożył jeszcze w dniu 22 lipca 2015 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 17 października 2016 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił R. I. prawo do ponownego ustalenia wysokości emerytury z uwzględnieniem wniosku o podział środków zgromadzonych w OFE, złożonego w dniu 27 lipca 2015 roku w PZU w W..

Sąd Okręgowy ustalił, że wyrokiem z dnia 21 stycznia 2010 roku sygn. akt III C 3119/09, który uprawomocnił się w dniu 12 lutego 2010 roku, Sąd Okręgowy w Lublinie rozwiązał związek małżeński R. I. z H. I.. R. I. urodzony w dniu (...) w dniu 21 lipca 2015 roku złożył wniosek o emeryturę częściową.

Pismem z dnia 22 lipca 2015 roku R. I. zwrócił się do PZU jako dysponenta środków zgromadzonych w OFE, o przekazanie połowy zgromadzonych tam środków na konto byłej żony H. I.. W odpowiedzi pismem z dnia 6 sierpnia 2015 roku PZU wskazało wnioskodawcy, że w celu podzielenia środków w OFE należy przedłożyć w PZU umowę podziału środków wraz z podpisami notarialnie poświadczonymi przez notariusza lub pracownika (...)PZU SA albo zawrzeć umowę w formie aktu notarialnego lub wystąpić do sądu o podział środków. Pismem z dnia 20 sierpnia 2015 roku wnioskodawca przesłał umowę z dnia 20 sierpnia 2015 roku o podziale środków zgromadzonych na koncie OFE wnioskodawcy, na której podpisy zostały notarialnie poświadczone. W piśmie z dnia 28 września 2015 roku PZU OFE poinformowało wnioskodawcę, że jego środki zostały w całości przekazane do ZUS, gdyż w dniu 27 sierpnia 2015 roku uzyskano informację od ZUS o złożeniu przez wnioskodawcę wniosku o emeryturę częściową.

Decyzją z dnia 14 września 2015 roku organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę częściową i podjął jej wypłatę w wysokości ustalonej w oparciu o art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do obliczenia jej wysokości uwzględnił m.in. kwotę środków przeniesionych z otwartego funduszu emerytalnego i środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji w wysokości 41 603,52 zł.

W dniu 2 października 2015 roku R. I. złożył do ZUS wniosek o podział środków z tytułu ustania wspólności majątkowej według stanu na subkoncie na dzień 21 stycznia 2010 roku i zapisanie połowy kwoty na subkoncie jego byłej żony H. I.. Do wniosku dołączył pismo z PZU, w którym wskazano, że wszelkie środki zgromadzone na rachunku wnioskodawcy w OFE zostały przekazane do ZUS z chwilą zawiadomienia w dniu 27 sierpnia 2015 roku o złożeniu przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie emerytury częściowej. Rachunek ubezpieczonego w OFE został wówczas zamknięty.

Sąd Okręgowy zważył, że Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 31 ust. 1 reguluje, iż z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Ponadto §2 pkt. 3 tego artykułu podkreśla, że do majątku wspólnego należą w szczególności środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków. Tym samym, o ile małżonkowie inaczej nie uregulowali łączących ich stosunków majątkowych, np. nie ustanowili rozdzielności majątkowej, środki zgromadzone na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym stanowią ich majątek wspólny.

Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2010 r., nr 34, poz. 189) ustaliła zasady podziału środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w związku z rozwodem lub unieważnieniem małżeństwa. Zgodnie z art. 126 ustawy, jeżeli małżeństwo członka otwartego funduszu uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione, środki zgromadzone na rachunku członka funduszu, przypadające byłemu współmałżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków, są przekazywane w ramach wypłaty transferowej na rachunek byłego współmałżonka w otwartym funduszu. Tym samym, podziałowi podlegają wyłącznie te środki, które zostały zgromadzone podczas trwania wspólności majątkowej. Ponadto środki przypadające byłemu małżonkowi, przekazywane są na jego rachunek w otwartym funduszu emerytalnym. Małżonkowie powinni więc porozumieć się co do podziału majątku wspólnego, a tym samym ustalić w jaki sposób dokonują podziału środków zgromadzonych na rachunku lub rachunkach (obojsza byłych małżonków)

w funduszu lub funduszach emerytalnych. W przypadku braku porozumienia co do podziału majątku wspólnego, konieczne będzie dokonanie sądowego podziału majątku.

Jeżeli były małżonek, uprawniony jest do otrzymania części środków zgromadzonych na rachunku w funduszu emerytalnym swego byłego małżonka, nie posiada rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, wówczas stosownie do postanowień art. 128 ustawy, zobowiązany jest do przystąpienia do wybranego przez siebie funduszu emerytalnego i poinformowania o tym fakcie funduszu, z którego mają być przekazane środki wynikające z podziału. Jeżeli takiej informacji nie udzieli w terminie 2 miesiące od dnia przedstawienia dowodu podziału środków, otwarty fundusz, do którego należy drugi z byłych małżonków, niezwłocznie otworzy rachunek na nazwisko byłego małżonka uprawnionego i przekaże na ten rachunek, w ramach wypłaty transferowej, przypadające mu środki zgromadzone na rachunku jego byłego małżonka. Z chwilą otwarcia rachunku byłym małżonkiem uprawniony uzyskuje członkostwo w funduszu. Fundusz niezwłocznie potwierdza na piśmie warunki członkostwa uprawnionego małżonka.

R. I. i H. I. dokonali podziału majątku wspólnego w dniu 20 sierpnia 2015 roku, a zatem jeszcze przed dniem wydania decyzji o przyznaniu częściowej emerytury wnioskodawcy w dniu 14 września 2015 roku. Stosowna umowa została przesłana do OFE również jeszcze przed wydaniem zaskarżonej decyzji, gdyż wraz z pismem z dnia 20 sierpnia 2015 roku. Wnioskodawca zatem postąpił prawidłowo i zgodnie z wyżej wskazanym ustawowym tokiem postępowania. Zwrócił się do OFE w celu dokonania podziału zgromadzonych tam środków na dowód czego dostarczył wymagane dokumenty w postaci wyroku rozwodowego oraz umowy o podział majątku wspólnego byłych małżonków. Fakt bierności Funduszu w celu dokonania podziału zgromadzonych tam środków zgodnie z wnioskiem R. I. nie może obciążać wnioskodawcy. Należy w tym miejscu nie zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że zamknięcie konta wnioskodawcy w OFE uniemożliwia dokonanie podziału zgromadzonych tam wcześniej środków. Nie chodzi tu bowiem o prawne dokonanie podziału środków, które nastąpiło na mocy umowy pomiędzy wnioskodawcą i jego byłą żoną, lecz jedynie o techniczne podzielenie sumy uprzednio zgromadzonej na rachunku w OFE. To z kolei nie powinno nastęrczać organowi rentowemu żadnych trudności w sytuacji, gdy przekazanie środków następuje drogą elektroniczną i w każdym momencie organ rentowy ma dostęp do wysokości sumy przekazanej mu przez OFE.

W niniejszej sprawie organ rentowy winien zatem ponownie ustalić wysokość emerytury częściowej R. I. w oparciu o środki zgromadzone przez wnioskodawcę w OFE i z uwzględnieniem umowy o podział majątku wspólnego z dnia 20 sierpnia 2015 roku, a zatem zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego o podział środków zgromadzonych w OFE, złożonego w dniu 27 lipca 2015 roku w PZU w W..

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie prawa materialnego poprzez pominięcie art.130 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz przez pominięcie art.111 d tej ustawy w związku z art.26 b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i art.40 a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Apelacja nie kwestionując ustaleń Sądu Okręgowego zarzuca naruszenie prawa materialnego. Stosownie do treści art. 387 § 21 kpc jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Należy przede wszystkim zwrócić uwagę, że istotą sprawy nie była kwestia przekazania środków z OFE na rzecz byłej żony wnioskodawcy, ale wysokość jego emerytury, która została ustalona z uwzględnieniem środków przekazanych z Otwartego Funduszu Emerytalnego na rachunek organu rentowego.

Wnioskodawca, będąc członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU (...) w dniu 22 lipca 2015 roku zwrócił się do tego Funduszu o przekazanie części środków jako udziału w majątku wspólnym na rzecz byłej żony H. I. i stworzenie dla niej konta. Po otrzymaniu informacji o zasadach podziału środków, w dniu 20 sierpnia 2015 roku przedłożył w Funduszu zawartą z byłą żoną umowę w przepisanej prawnie formie z podpisami notarialnie poświadczonymi o podziale środków. Umowa ta jest ważna i skuteczna wobec tego z tą chwilą wnioskodawca utracił prawo do dysponowania częścią środków zgromadzonych na jego koncie w OFE. Po przedstawieniu i dowodu, że środki zgromadzone na rachunku członka funduszu przypadły byłemu współmałżonkowi fundusz powinien dokonać wypłaty transferowej części środków nienależących już do wnioskodawcy. Bezsporne jest, że OFE PZU uchybiło swoim obowiązkom wynikającym z przepisu art.127 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych i nie przekazało środków zgromadzonych na rachunku wnioskodawcy a przypadających byłemu współmałżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków na rachunek byłego współmałżonka w otwartym funduszu. W sprawie niniejszej ta okoliczność oznacza, że organ rentowy przyznając wnioskodawcy od 19 września 2015 roku emeryturę częściową decyzją z dnia 14 września 2015 roku i ustalając jej wysokość z uwzględnieniem kwoty 41603,52 przeniesionej z otwartego funduszu emerytalnego z subkonta, spowodował zawyżenie świadczenia o wartość środków, która do wnioskodawcy nie należała od dnia 20 sierpnia 2015 roku.

Wnioskodawca niezwłocznie po stwierdzeniu, że jego emerytura została ustalona z uwzględnieniem wszystkich środków zgromadzonych w OFE, w tym również części, co do której zawarł umowę o ich przekazaniu, zwrócił się do organu rentowego o wydanie nowej decyzji ustalającej wysokość emerytury, już po odliczeniu środków należących do jego byłej żony. Zaskarżana decyzja odmawiająca ustalenia na nowo wysokości świadczenia była zatem wadliwa i niezgodna z prawem – część środkowo z OFE nie będąc własnością wnioskodawcy nie mogła stanowić podstawy do obliczenia świadczenia.

W tej sytuacji wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy i zgodny z przepisami ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2010 r., nr 34, poz. 189)

Sąd Apelacyjny stwierdza, że nie doszło do naruszenia przepisu art. 130 ust. 1 tej ustawy stanowiącego, że wypłata środków zgromadzonych na rachunku członka pracowniczego funduszu, które były objęte małżeńską wspólnością majątkową, w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienia małżeństwa, następuje bezpośrednio na rzecz jego byłego współmałżonka w terminie 1 miesiąca od dnia przedstawienia funduszowi dowodu, że środki te przypadły byłemu współmałżonkowi. Przepis ten nie znajdował w sprawie zastosowania – Sąd orzekał w zakresie wniosku wnioskodawcy o ustaleniu wysokości jego emerytury, a nie o wypłacie środków z ofe na rzecz byłej żony wnioskodawcy. Organ rentowy jest zobowiązany do ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy ponownie po odliczeniu części środków z OFE, które należą zgodnie z umową do jego byłej żony, ponieważ jego świadczenie na skutek błędu zarówno organu rentowego jak i otwartego funduszu emerytalnego jest zawyżone o część środków nienależnych wnioskodawcy.

Z tych względów i na mocy art. 385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.